

TALLINNA POLÜTEHNİK

TPI PARTEIKOMITEE, REKTORAADI, KOMSOMOLIKOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄÄLEKANDJA

Nr. 6 (2165)

Reede, 26. veebruar 1988

Hind 2 kop.

NÕUKOGUDE ARMEE 70. AASTAPÄEVAKS

Sellel nädalal tähistas kogu meie instituudi pere Nõukogude armee 70. aastapäeva. Peeti miting Suures Isamaasõjas langenute mälestuseks, kus esinesid professor H. Lepikson, üliõpilased V. Popov ja E. Jürri. Mälestuskivi juurde asetati lilled.

Foto: H. Putk

Sõjalise kateedris toimus pidulik armee sünnipäevale pühendatud koosolek, kus parimatete anti üle medalid ja aukirjad.

KÄSKKIRI

Eduka õppe- ja kasvatustöö eest ning seoses Nõukogude armee- ja sõjalaevastiku 70. aastapäevaga

I. 1. autastada instituudi aukirjaga:

majoor J. N. Kotikovi
majoor G. I. Sobolevi
majoor J. I. Lenkovi

I. 2. avaldada tänu õppejõududele:

majoor J. A. Kassihhin
majoor A. I. Grebnjov
majoor N. P. Molodõh

õppe-abipersonalile:
V. V. Koljadnoi
E. K. Biters

I. 3. Väga hea õppe- ja kasvatustöö eeskujuliku distsipliini eest avaldada tänu järgmistele üliõpilastele:

Kaps, Meelis AV-81
Liht, Sulev LE-81
Vorobjov, Jevgeni LR-87
Polski, Stanislav MM-67
Mägi, Tiit MA-82
Luks, Rain EE-42
Student, Oleg EE-67
Kolk, Tiit KM-81
Teekel, Toomas KM-81
Satohhin, Andrei TM-67
Läns, Kasmar TK-81

VETERANID, KAS TEIE TEATE, ET...

Teid oodatakse kaasa lööma instituudi lektoriumide, kunsti-, kino-, raamatu- ja spordiklubi töösse

üksilavad veteranid, kui vajate abi, siis püüame Teid aidata

Teil on võimalik oma terve taastamiseks kasutada TPI profülaktoriumi, kus tehakse väga mitmesuguseid raviprotseduure

vajatakse Teie mälestusi

TPI sõjajärgse (1945—1985) arengu kohta
vajatakse Teie mälestusi TPI kollektiivi liikmete sõjalise saatuse kohta (1945. a.)

oleks hea, kui aitaksite TPI muuseumi kogusid täiendada Teie valduses olevate fotode ja muude vaaade relikviatega.

Lähema ja täpsema info saamiseks pöörduge Laine Hansalu poole telefon 53 23 11, K-203.

TPI SÕJA- JA TÕU-
VETERANIDE NÕUKOGU

28. (15). jaanuaril 1918. a. võttis noore Nõukogude riigi Rahvakomissaride Nõukogu vastu dekreedid Tööliste ja Talupoegade Punaarmee loomiseks. Kogu maal algas esimeste väeosade formeerimine. Aega oli vähe, sest keiserliku Saksaamaaga detsembris 1917. a. sõlmitud vaherahu võis iga hetk katkeda. Veebruari teisel poolel alustasidki sakslased uut pealetungi Petrogradi suunas. 21. veebruaril pöördus Nõukogude valitsus kogu rahva poole V. I. Lenini kirjutatud üleskutsega «Sotsialistlik Isamaa on hädaohus». See dokument kutsus rahvahulkades esile uue patriotismilaine ja sai revolutsiooni kaitse programmiks. 23. veebruaril toimusid kogu maal tööliste massimiitingud ja nende käigus — uute Punaarmee väeosade formeerimine. Eestvedajaks olid bolševikud ja nende eeskujul astusid sel päeval Punaarmeesse sajad tuhanded töölisel ja talupojad. Nendest sündmustest kirjutab hiljem V. I. Lenin, et «...nädal 18. kuni 24. veebruarini... läheb vene ja rahvusvahelise revolutsiooni ajalukku kui üks suuremaid murranguperioode.»

Näi läkski 1918. aasta 23. veebruar, kui aktiivseim Tööliste ja Talupoegade Punaarmee loomise päev, meie kodumaa ajalukku Nõukogude armee aastapäevana.

Punaarmee loodi Punakaardi salkade baasil. Ta loodi revolutsioonisaavutuste kaitseks, klassiarmeena, kõrge poliitilise teadvusega ja raudse distsipliiniga ja ta võitles klassivaenlaste vastu kuni viimse veretilgani.

Ja ta peatas regulaarsed saksa keiserlikud väed! Ei lasknud neid Petrogradi, olgugi, et Eesti kodanluse liidrid lasksid sakslased Eestisse vastupanu osutamata.

Juba 1918. aastal andis Punaarmee terve rea lööke vene valgekaartlastele ja välismaistele interventidele: idas vabastati tšehhidest ja valgekaartlastest Kesk-Volga alad ja Baškiiria; lõunas kukutati läbi ataman Krasnovi ja kindral Denikini plaan organiseerida ühine sõjakäik Moskva peale; põhjas peatati inglise interventide pealetung.

Punaarmee edul oli mitte ainult sõjaliselt ja poliitiliselt suur tähtsus. Punaarmee edukad lahingud tugevdasid tööliste ja talupoegade usku Nõukogude võimu. Sellega võideti revolutsioonile üha uusi poolehoidjaid.

Nii sündis Punaarmee. Kodu- sõja lahingutes ta kasvas ja karastus, sai noore Nõukogude riigi võimsaks kaitsejõuks, kes läks võidult võidule Kommunistliku Partei juhtimisel.

Punaarmees toimus ka mitmeid organisatsioonilisi muudatusi, sõjaväelise riigi majanduslikust, poliitilisest ja rahvusvahelisest olukorrast. Loomisperioodil Punaarmees oli vabatahtlik, koosnes ainult tööliste ja talupoegade proletaarsetest kihtidest. Sõjaväeosade ja allüksuste komandörid olid valitavad üldkoosolekutel. Sõja käigus jäeti valitavus ära, komandörideks määrati vana armee ohvitserid, kes olid valmis võitlema revolutsiooni poolel. Parteilist kontrolli nende tegevuse üle pidasid komisarid-bolševikud, kes ka organiseerisid ja viisid sõdurite keskel läbi poliitilis-kasvatustööd. Punaarmee põhijõu moodustasid jalavägi ja ratsavägi. Algas lennävägi ja spetsiaalsete väeosade loomine.

Pärast kodu sõja lõppu Punaarmee struktuuri muudeti ja kohendati rahuaia tingimustega. Armeed komplekteeriti kaadri- ja territoriaalväeosadest, et mitte nõrgendada riigi kaitsevõimet. Edasise arengu said soomus- ja mehaneeritud väeosad ning lennävägi.

Nõukogude armee võit Suures Isamaasõjas demonstreeris veenvalt sotsialistliku riigikorra võimsust. Nõukogude armee tugevnes ja karustus sõja käigus ja ta väljus sõjast võrdlematult võimsamana kui sõja algul, tugevama ja võimsama armeena kogu maailmas. Armeena, millel oli kõige parem tehnika, kõige eesrindlikum sõjateadus, kõige võimekam generaliteet.

Suure Isamaasõja lahingukogemused ei ole kaotanud oma tähtsust tänapäevani.

Käesoleval ajal Nõukogude armee lahinguvõimsus kindlustab iga temale antud kaitseülesande täitmise. Nõukogude sõjateadus ja sõjakunst on tõusnud uuele arengatasemele. Üheks tähtsamaks lahinguvõime näitajaks on armee lahinguvõime, mis omakorda koosneb mitmest omavahel seotud komponendist. Üheks nendest on nii reaktiivsus kui ka juhtiva koosseisu lahinguline väljaõpe. Nende küsimustega tegelevad ka sõjalised kateedrid, sest valmistatakse ju neis ette ohvitserid, kelle õule langeb sõja puhul põhiline rõhk lahinguvõime täitmisele — rühma- ja roodukomandöre.

Kateedri õppejõud püüavad teha kõik, et muuta õppetöö huvitavaks ja kergesti arusaadavaks. Kõik õpperuumid on õppevahenditega rikkalikult sisustatud. Õppetöö on organiseeritud nii, et õppeprogrammi omavahel ka kõige laisemad või saamatud õpilased.

Õppepäev kateedris on väga pingeline ja väsitav. Allüksuste juhtimine lahinguvõime täitmisele on aga veelgi pingelisem ja väsitavam ja on seda kergem, mida rohkem on tehtud tööd õppeajal. Enamik üliõpilasi saavad sellest aru ja õpivad kohusetundlikult. Edukalt õpivad üliõpilased Meelis Kaps AV-81, Sulev Liht LE-81, Vorobjov, Jevgeni LR-87, Stanislav Polski MM-67, Tiit Mägi

MA-82, Rain Luks EE-42, Oleg Student EE-67, Tiit Kolk KM-81, Toomas Teekel KM-81, Andrei Satohhin TM-67, Kasmar Läns TK-81 — neile avaldas Nõukogude armee 70. aastapäeva puhul käskkirjaga kiitust TPI rektor B. Tamm.

Uutmisprotsess armees ja kõrgkoolides puudutas ka sõjalist kateedrit. Ümbertöötlemisel on õppeprogrammid, uued nõudmised esitatakse õppebaasile ja õppetöö korralduse kohta. See kõik muudab õppetöö sõjalises kateedris veel pingelisemaks.

Nõukogude riik lähtub sellest, et kuni säilib imperialism, jääb alles ka agressiivsete sõdade oht.

Vastavalt NSV Liidu konstitutsioonile kuulub sotsialistliku isamaa kaitse riigi tähtsaimate funktsioonide hulka ja on kogu rahva asi. Sotsialismi võitute, nõukogude rahva rahuliku töö ning riigi kaitsemise eesmärgil on loodud Nõukogude Liidu relvajõud ja kehtestatud üldine sõjaväekohustus. Meie kohus on kindlalt kaitsta sotsialistlikku isamaad ja olla selleks alati valmis.

I.-M. PILVET

Sõjalise kateedri vanem-õpetaja, alampolkovnik

SELTSIMEHED SEERSANDID JA REAMEHID!

23. veebruar on tähtpäev, mis puudutab kõiki Nõukogude armee seotud isikuid, eriti aga tegevteenistuses sõjaväelasi. Nõukogude armees on see tähtsaim pidupäev.

Seda on kohe tunda kõvaks-keedetud munadest hommikusöögil ning küpsistest ja kommidest lõuna ajal. Kui tuleb väeosa miiting (kindlasti tuleb!) saab kuulata pikki ja tuliseid kõnesid väljapaistvate isikute esituses, mille kestus on korreleeruv õhutemperatuuriga.

Peale lõunat viiakse distsiplineeritud allüksused kultpahodi (kultuurimatk, vene k.). See võib olla kino, teatri või koguni tsirkusekülastus. Need, kes kultpahodi ei pääse, vaatavad kasarmus «Teenin Nõukogude Liitu» ja muid telesaadeteid.

Enne magaminekut on pidulik rivistus, nime kontroll ja hümn, mida esitab kogu väeosa.

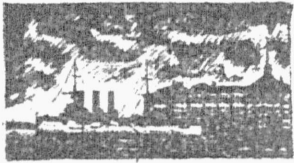
Ja ongi pidupäev läbi. Kuid pole välistatud peo jätkumine peale õörahu.

Soovin kõigile Nõukogude armees teenivale TPI tudengitele toredat ja meelde jäävat pidupäeva!

Ootame teie kirju!

Eesti NSV, Tallinn 200026, Ehitajate tee 5
«Tallinna Polütehnik»

TIIT KOLK,
Pressiklubi president

PUNAARMEE SÜND JA EESTI

Nõukogude Venemaa tolle-aegse pealinna Petrogradi sõjalise eelväljana kujunes Eestimaa 1918. aasta alguses tihedalt seotuks Töölis-Talupoegade Punaarmee sünnilooga. Täpselt Punaarmee sünnipäeval, **23. veebruaril 1918.** a. pidasid nelisada Tallinna eesti punakaartlast, keda juhtis kapten A. Põld, Keila ümbruses lahingut Haapsalu poolt Tallinna suunas pealetungivate saksa vägedega. Järgnevatel Eestimaa pinnal sõlmutud lahingutes saksa keiserlike vallutajate vastu peatasid Punaarmee vastloodud väelüksused, kelle kõrval võitlesid ka eesti punakaartlased, vaenlase Narva ja Pihkva all. Nii sündis Punaarmee võitluses Eestimaalt Petrogradi poole pealetungivate saksa vägede vastu.

Kodusõja ja välismaise sõjalise interventsiooni aastail (1918—1920) pidasid eestlastest formeeritud Punaarmee üksused lahinguid interventide ja valgekaartlaste vastu kõikidel rindelõikudel nii läänes, põhjas, idas kui ka lõunas.

Kodusõjas Nõukogude kodumaal vabadust kaitsva paljurahvuselise Punaarmee eesti rahvuslikke väeosi nimetati **Eesti Kütiväeks.** 1918. aasta veebruaris-märtsis evakueerus Eestimaalt, mida okupeeris keiserliku Saksamaa armee, Nõukogude Venemaale tuhandeid punakaartlasti, kommuniste ja nõukogude aktiviste. Juba **12. märtsil 1918.** a. hakati Petrogradis formeerima Tallinna eesti pataljoni, mis augustiks 1918. a. kasvas poigu suuruseks väeosaks ja kandis **1. Eesti Kommunistliku Kütipolgu** nime. 1918. aasta juunist kuni novembrini võitles see Punaarmee väeosi admiral Koltšaki valgekaartlike vägede vastu Idarindel.

Edasist Eesti Kütiväe üksuste formeerimist juhtis küll Punaarmee väejuhatus, kuid vahetult tegeles sellega ka Nõukogude Venemaal organiseerunud Eestimaa kommunistlik parteiorganisatsioon, mis kandis VK(b)P Eesti Osakonna nimetust. Vahetult eesti kütivägede üksustega ja nende formeerimisega aga oli seotud VK(b)P Eesti Osakonna juures loodud Eesti Kütiväe Sõjaväelaste Nõukogu mille esimeheks oli silmapaistev eesti kommunist **J. Sihver.**

Täiendavalt Tallinna Kütipolgule formeeris Eesti Kütiväe Sõjaväelaste Nõukogu varsti mitu uut Punaarmee eesti rahvuslikku väeosa — Tartu, Narva ja Viljandi kommunistlikud kütipolgid. Tartu ja Narva kommunistlikud kütipolgid ja veel väiksemad eestlastest võitlussalgad võitlesid 1918. aastal Põhjarindel, Arhangelski suunas.

Alates 1918. aasta lõpust võitlesid Eesti Kütiväed koos teiste Punaarmee väeosadega Eestimaa vabastamisel ja pärast Ida-Eesti vabastamist suurenes Eesti Kütiväe isikulise koosseisu hulk kohalike sõjaväekohuslaste ja vabatahtlike arvel. See võimaldas formeerida Punaarmee koosseisus **1. Eesti Kütidiviisi,** mille komandöriks oli **J. Palvadre.** See kuulsusrikas Punaarmee väekoondis tegi kodusõja rinnetel (vahepeal lahingutes kantud kaotuste tõttu küll kütiväe brigaadiks ümberformeerituna) vaenlaste vastu vapralt võideldes kuulsusrikka lahingutee. 1919—1920. aastatel osales see eesti väekoondis Nõukogude võimu kindlustamiseks peetavates lahingutes valgekaartlaste ja välismaiste interventide vastu Narva, Tartu, Võru, Pihkva, Porhovi, Luuga, Daugavpils, Orjoli, Kurski, Livnõ, Belgoro-

di, Vol'sanski, Izjumi, Artjomovski, Mariupoli, Perekopi linnade pärast ja sealhulgas omades ka Mahno anarhistlike bandede purustamises Ukrainas.

Eesti Kütiväed likvideeriti pärast Tartu rahulepingu sõlmimist Nõukogude Venemaa ja kodanliku Eesti vahel 1920. aastal.

Punaarmee teenis kodusõja ja selle järgnevatel aastatel palju eesti rahvusest komandööre kõrgetel ametikohtadel (praeguste mõistete järgi kindralitena ja admiralitena). Nimetagem siin **A. Korki, A. Kukke, J. Lepikut, J. Palvadret, J. Raudmetsa, J. Haasat, J. Greeni** ja **J. Ludrit.**

Punaarmee Eesti Kütiväe kuulsusrikkaid lahingutraditsioone jätkas Nõukogude Liidu Suures Isamaasõjas Nõukogude Armee **8. Eesti Laskurkorpus** kindral **L. Pärna** juhtimisel. **PEETER LARIN** professor

NÕUKOGUDE RELVASTATUD JÕUDUDE LOOMISEST

Pärast Oktoobrirevolutsiooni võitu alustasid saksa imperialistide juhtimisel Nõukogude võimule pealetungi Balti merest Musta mereni umbes 50 sõjas kogenud diviisi. Vaatamata raskele olukorrale lähtusid Nõukogude valitsus ja Kommunistlik Partei leninlikust seisukohast, et «igasugune revolutsioon on ainult siis midagi väärt, kui ta oskab end kaitseda» (V. I. Lenin, Teosed, 28 kd., lk. 105).

21. veebruaril 1918 pöördus Rahvakomissaride Nõukogu rahva poole V. I. Lenini kirjutatud üleskutsega «Sotsialistlik Isamaa on hädaohus». Töötavad hulgad tõusid üles Nõukogude võimu kaitseks. Esimesed kaitselahingud toimusid 23. veebruaril Pihkva, Narva, Keila lähistel ja mujal. Kodusõja lõpul oli Punaarmee ridades üle viie miljoni võitleja.

Ka eesti töörahva parimad esindajad koondusid rahvuspolkudesse, millest moodustus hiljem Eesti Kütidiviis. Palju eestlasti võitles ka mujal kodusõja rinnetel, Balti mere ja teistes sõjalaevastikes, partisaanisalkades.

Kümned eesti rahva esindajad kujunesid tunnustatud väejuhtideks, nõukogude võimu aktiivseteks kaitsetajeks. Eestlane **Pavel Laasimir** oli Oktoobripäevil Petrogradi Sõjarevolutsioonikomitee esimeheks esimeheks ja hiljem Lõunarinde Revolutsioonilise Sõjanõukogu liikmeks. Endine tsaararmee 60-aastane kindralmajor **I. Lepik** formeeris 1918. aastal Pensas Punaarmee väeosi, 1919. aasta algul juhtis aga Idarindel 5. diviisi lahinguid Koltšaki vastu.

Juba kodusõjas ja ka hiljem said tuntuks armeekomandörid **A. Kork** ja **A. Kukke.** Kork oli sõjas armeede ja rindete juhataja, Sõjalise Sõjaväeringkonna ülem. Kukke oli samuti rindearmeede juhataja, hiljem sõjaväe atašeeks Jaapanis, Tokios.

Tuntuks said eestlastest mitu laevastiku juhti: **S. Saks, J. Ludri, A. Rull, J. Green** ja teised. Valga ligidal Sangastes on mälestussammas Eesti diviisi komandör **J. Palvadre**le.

Kodusõja ajaloo on üldiselt kuulsaks saanud Punaarmee 15. diviisi kangekaelne retk kindral Wrangeli vägede tagalasse Krimmis läbi Sivaši lahe ööl vastu 3. novembril 1920. a. Kuid paljud ei tea, et selle retke otseseks juhiks oli endine tsaararmee kapten, diviisikomandör eestlane **Johan Raudmets.**

J. Raudmets sündis 8. novembril 1894 Paide ligidal Kirna külas. Noorukil õnnestus lõpetada Tallinnas kommerts-kool ja astuda Tartu Ülikooli esimesele kursusele. Kuid siis puhkes Esimene maailmasõda ja tsaariväkke mobiliseeriti ka **J. Raudmets.**

Noormees saadeti Petrogradi Vladimiri Sõjakooli, mille ta kiire korras lõpetas. Maailmasõja käigus autasustati Raud-

metsa mitme ordeniga ja ta võitis alluvate hulgas suure populaarsuse. Pärast Oktoobri-revolutsiooni valiti ta alluvate poolt poigu komandöriks. Kodusõja käigus teenis ta mitu nõukogude ordenit. Sivaši nimeline diviis võitles isamaasõja käigus edukalt ka Kurski kaarel.

Paide ligidal Kirnas on püstitatud vaprale sõjamehele mälestussammas.

Kiievi uuslinnas on ühele tänavale omistatud eestlastest sõjaväejuhi ja revolutsionääri **Jaan Rääpo** nimi.

J. Rääpo sündis 1880. aastal Võrumaal Kasariitsa vallas lasterikas popsniku perekonnas. Seitsmeteistkümneme aastase noorukina siirdus ta Peterburgi. Töötades mitmetes tehastes õnnestus tal ekstermina lõpetada gümnaasium ja veidi hiljem astuda ülikooli. Seal sõbrunes ta Viktor Kingissepaga ja Jaan Anveltiga. Temast sai partei liige ja ta osales aktiivselt illegaalses töös, nii ülikoolis, linnas kui ka Eestis.

Pärast 1905. aasta revolutsiooni tuli Rääpolt siirduda põrandaalusele tööle. Ta teotse Nikolajevsi ka Saksas okupatsiooni ajal. **J. Rääpo** juhtis Odessa vabastamist kodusõja päevil, hiljem oli ta Odessas sõjakomissariks. 1921. aastal edutati **J. Rääpo** Ukraina NSV Hariduse Rahvakomissari asetäitjaks. Hiljem töötas ta Ukrainas teistel vastutavatel kohtadel. 1958. aastal lakkas tulumast tuntud revolutsionääri ja sõjamehe süda.

Need on mõningad andmed aktiivsetest eestlastest, kes osalesid Nõukogude relvajõudude loomisest.

Ü. TAIGRO
professor

MEENUTUSI SÕJAVÄEST

Meelde tuleb sõjaväes olemise aega, millest on möödunud juba paar aastat, tulevad esile vast kõige eredamad mälestused sellest ajast. See on ajavahemik, mis on toonud pöörde nii minu, kui ka teiste noormeesede ellu, kes on teeninud Nõukogude armees.

Alustada võiks kättesaamisest tegevteenistuses. Siis tekis mõtetes küsimus — mis saab edasi, sest tulevik oli ju tume. Ja veel tumedamaks tegid seda igasugused kuulused pikast ja raskest teenistusest. Aga kõik, kui nüüd järgi mõelda, laabus märksa lihtsamalt kui arvata võis. Ja alguses tekkis nagu väikene uudishimu asja vastu, et mis seal siis ikkagi on?

Esimene kokkupuude nii öelda teenistusega tekkis Lasnamäe kogunemispunktis, kus oli koos üpris kätkest seltskond. Ja vast hea organiseerimise tulemusena sai sealt juba ühe ööpäevaga minema. Piisas sellestki. Järgnes väheke rongi-

sõitu ja päeva pärast sai maha astunud oma tulevases teenistuskohas Leningradi oblastis. Esimeseks mõtteks sinna jõudmisel oli, et pole kodust väga kaugel ega talle ka liiga lähedal ja muidugi, et väeosas oli ka teisi eesti poisse. Algus oli raske, vast nii nagu iga teinegi algus. Põhiraskus seines selles, et tuli maha jätta vanad harjumused. Edasi läks nagu sõjaväe argipäev ikka oma hommikuste äratuste, võimlemiste, rivistuste, treeningute, poliitõppuste ja magamaminekuga. Alguses oli igal vabal minutil suur hind. Enamasti sai seda kasutada kas kirja kirjutamiseks või siis tukastamiseks. Kirju kodustelt sai oodata suure põnevusega ja neid loeti läbi mitmeid kordi. Suure huviga sai ka kodust oodata pakke ja panderolle, mis tõid kaasa ka kirjandust ja uudiseid kodukohast. See kõik andis jõudu edasiseks teenistuseks. Esimene poolaasta möödus nagu lennates, sest ei antud aega ajakäigu üle mõelda. Selle poole aasta sees õppis ära kõigepealt vene keele ja paljud kombed ning tavad, mis on omased sõjaväele. Hiljem keelt juba osates sai suuremat sõprust pidada ka teistest rahvustest teenistuskaslastega. Huvitav oli kuulata, kuidas nende kodukandis elatakse, kuulda nende röömudest, muudest ja tavadest.

Edasisest teenistusest võiks rääkida, kui teenistusest autoroolis. Sõjaväeautojuhi elu erineb aga oluliselt tsiviiljuhi omast, sest et sõidud ja veosed olid sõjaväelist laadi. Autojuhi elu tõi ka natukene vaheldust tavalisele sõjaväedriilile. Nimelt viis ta peale esimest pooleaastat teenistust uudismaale. See oli tõeliselt ekskursiooniks mööda meie maad. Reisida sai Valgevenes, Kasahstanis ja Baškiirias. Ja nähes mitmete rahvaste elu ja olemist, sai juba küllaltki värvilise pildi erinevate rahvaste eluhoiakust. Uudismaalt tagasi tulles sai mööda esimene aasta. Ütluse järgi, et sõdur esimene aasta läheb sõjaväkke ja teine aasta tuleb sealt, sai hakata mõlgutama kojupääsu mõtteid.

Sellest teisest aastast ei oskagi midagi kirjutada, kõigiga oli juba harjutud, üllatusi suurt ei esinenud. Olulist osa omas teenistusaja jooksul sõdurisõprus. Ja see sõprus aitas välja tulla mõnestki raskest olukorrast. Teenistusaja lõpuks olid unistused ja eesmärgid edasise elust oma koha juba leidnud. Järgi mõeldes leian, et see kaks aastat armees ei ole sugugi nii maha visatud aeg, kui sellest arvatakse. Sõjaväest saadud teoreetilised ja praktilised kogemused on mind oluliselt aidanud edasises õppetöös TPI sõjalise kateedris.

MEELIS MÄTAS
AO-61

SÕDURIELU MEE JÄRGI EI LÕHNA

Pühade eel pöördus minu poole üks sõjalise kateedri õppejõududest ja palus kirjutada artikli Nõukogude armee ja sõjalaevastiku 70. aastapäevaks sõdurite-internatsionalistide elust, kes teenisid kodumaast kaugel, liivas ja mägis Afganistanis.

Ma alustaksin oma artiklit luuletusega sõdurimärkimist:

Пройдет зима, пройдет и лето,
И быстро пролетят года.
Быть может будет все забыто,
Но время службы в ДРА
Мы не забудем никогда.

Nii see peabki olema. Need hirmsad sündmused ei unune ilmselt kunagi. Afganistani jõudes võisime kohe vanemate seltsimeeste tõsiselt ja päevitunud nägudest välja lugeda, et tulevane teenistus mee järgi ei lõhna. Meie teenistus põhines vägede kõrgeimal sõjalisel valmisolekul, sest meie väeosa lähedalt mõõdus Pakistani piir. Teenistus tundus mulle alguses üsna huvitav. Kohe alguses hakkasime väeosa õppepolügoonil «sondi» ja «kassisi» käsitsemist õppima (pidime miinotsija «sondi» vastu välja vahetama, sest dušmanid olid õppinud paigaldama itaalia päritoluga plasmassist valatud miine, mida miinotsijaga leida on võimatu).

Õppe ajal oleks tihti tahtnud koos vanemate seltsimeestega tõelistele sõjalistele operatsioonidele minna. Esimesel korral «väljas» tundus kõik huvitav: mäed, liiv, kohalikud elanikud, eriti naised, kes kandisid parandžaad. Ajapikku taandus kõik see taustale ja jäi ainult meie ette püstitatud ülesanne.

Afganistanis on sõduritel ütlus: pane noormees sõdurivormi ja sa võid kohe kindlaks teha, missugune ta on tegelikult, mida oskab ja milleks on võimeline.

Sõjategevuse käigus ei mõtle kunagi ebameeldivuste peale — kõik teavad, et kriitilises situatsioonis tuleb seltsimees sulle alati appi. Rohkem kui kord tuli ennast tagasi hoida, et mitte kätte maksta haavatud või hukkunud seltsimehe eest. Sõprus Afganistanis jääb meile alatiseks meelde. Seda sõprust oskab hinnata ainult see, kes on nii nagu meiega astunud sammu oma seltsimeestega mööda lõputuid liivasid teades, et igal hetkel võib sinu all lõhkeda miin.

Praegu, õppides TPI-s, teen läbi sõjalise ettevalmistuse sõjalise kateedris. Mõnikord tekib küsimus, milleks meile see ettevalmistus vajalik on, kui me oleme läbi teinud kaks aastat sõdurielu Nõukogude armee ridades. Teisest küljest vaatamata elukutsesele peab igati meid oskama hästi ja õigesti kaitsta oma kodumaad.

Õnnitlen kõiki endisi ja tulevase Nõukogude armee sõdureid tähtpäeva puhul ja soovin edu õppetöös.

RAIVO PAJUR
ET-61

Õppusel

ROCKANKEET '87

II osa. Eesti rockmuusika

Koduvabariigi popmuusika hetkeseisu ja publikulemmikuid on märksa põnevam teada saada, kui rajataguseid maailmanimesid. On ju siin kõik n.ö. käegakatsutav ja reaalne. On kontserdid, kus ise kaasa elatud ning esinejad-pillimehed, kellest mõni vaata et tuttavgi.

Ette tötates peab ütleva ka seda, et Eesti populaarseimate muusikute, laulude ja ansambelite pingeridades kajastuvad vahetuma kontakti tõttu kõik aasta jooksul toimunud sündmused kiiremini ja eredamalt, kui näiteks meie rockankeeid maailmalemmikute osas. Tegelikult oligi just see teine pool meie küsitluse kõige olulisem osa arvestades, et see on ikkagi see rockmuusika, mis meie rockiklubilasi siin ümbritseb ja nende meeli köidab.

1. PARIM ANSAMBL

1. ULTIMA THULE
2. SINGER VINGER
3. ROSTA AKNAD
4. SEITSMES MEEL
5. G.G.G.
6. KULDNE TRIO
7. HETERO
8. MAHAVOK
9. KOLUMBUS KRIS
10. J.M.K.E.

«Ultima Thule» oli teistest suure määrgusest üle, ja ka «Singer Vinger» kogus veenvalt rohkem hääli ülejäänutest. Mõnevõrra üllatav oli aga «Rosta Akende» kõrge koht, kuna neid võib-olla ei saagi traditsioonilises mõttes ansambliks pidada. Teisalt on selline positsioon pingerivis ligi teenitud arvestades «Rosta Akende» muusikalise sõnumi jõudu ja Peeter Volkonski oskust publikut oma isiksuse lummusesse haarata. Kui veidi järele mõelda, miks näiteks «Kuldne Trio» esikümnesse mahtus, siis tundub, et rohkem kui ükski teine grupp, on trio oma sellise populaarsuse noorte hulgas saavutanud just tänu videoreklaami oskustele (või pigem vaimukale) ära kasutamisele. Nii näiteks oli «Kuldne Trio» küllaltki kõrgel kohal ka «Noorte Hääle» lugejaküsitluse tabelis, kusjuures grupp annab suhteliselt vähe suurkontserte.

Esikümne piiri taha jäid mitmed ansamblid, kes eeldatavasti oleksid võinud olla ka tippude hulgas: «Vanemõde», «Radar», «Karavan», «T-Klaas», «Vitamini» laulja Raul Palsneri enesekindl väide «Muusikamagneti» saate salvestuse ajal detsembri lõupäevadel, et grupp kümne parema koduvabariigi ansambli hulka ikka kuulub, tekitab meie tabelit vaadates tugevaid kahtlusi, sest mitte ühelgi küsitlusel ei kohanud me «Vitamini» nime.

Kunagine publikulemmik «Ruja» pole vähemalt meie publikule veel suutnud tõestada oma näomutuse plusspooli. Sellest ka ehk ülimalt tagasihoidlik koht küsitluse pingerivis. Samuti nähtub järgnevatest kategooriatest, et «Ruja» muusikud pole hetkel sügavamalt rockihuvilise publiku hulgas kuigi populaarsed.

Rõõmustav oli samas, et mainitud ansambelite hulgas oli ka noori, alles tõusvaid grupe: «Hades», «Varaan», «Okaspendel», «J.M.K.E.». Üldse sai punkte 28 ansamblit.

2. PARIM MEESLAULJA.

1. TONIS MÄGI (Ultima Thule)
2. HENRI LAKS (Seitsmes Meel)
3. HARDI VOLMER (Singer Vinger)
4. PEETER VOLKONSKI (Rosta Aknad)
5. GUNNAR GRAPS (G.G.G.)
6. PEETER SAAR (Hetero)
7. RIHO SIBUL (Ultima Thule)
8. IVO LINNA (Rock Hotel)
9. URMAS VARE (Kolumbus Kris)
10. URMAS ALENDER (Ruja)

Foto: Arno Saar

Polegi meil meeslauljaid nii vähe, kui arvestada, et punkte said 24 solisti ja mõne tuntud grupi mehi polnud üldse mainitud (Jaak Joala siiski oli). Tõnis Mägi populaarseima laulja positsioon ei teki mingit kahtlust, sest järgmisi edestas ta ligemale kolmekordse punktiamusega. Ehkki Henri Laks ja Hardi Volmer on järjestatud vastavalt teisele ja kolmandale kohale, võib neid antud küsitluses pidada praktiliselt võrdpopulaarseteks, kuna neid lahutas vaid üks punkt.

3. PARIM NAISLAULJA

1. SILVI VRAIT
 2. KARE KAUKS (Mahavok)
 3. THEA PALUOJA (Proov 583)
 4. KÄRT TOMINGAS (Park)
 5. MARJU LÄNIK (Kontakt/Dialog)
- Arvestamisväärsed naislauljaid ei näi meil tõesti palju olevat. Selle ühe tunnusena ka kõige tagasihoidlikum äramainitud nimeid arv meie küsitluses — 12.

Silvi Vrait oli küll esimene, kuid Kare Kauks ei jäänud temast sugugi kaugemale. Ühel küsitlusel oli ära mainitud ka Anne Veski nimi. On ta tulekul või minekul? Kes teaks. Kuid näib, et noored tulevad lõpuks ometi peale.

4. PARIM INSTRUMENTALIST

1. RIHO SIBUL (Ultima Thule) — kitarr
2. ALO MATIISEN — klavipillid
3. PAAP KÖLAR (Radar) — löökriistad
4. SVEN GRÜNBERG — klavipillid
5. JURI STIHHANOV (GGG) — kitarr
6. PRIIT KUULBERG (T-Klaas) — bass
- 7—8. GUNNAR GRAPS (GGG) — löökriistad
- PAUL KIKERPUU (Radar) — basskitarr
- 9—11. IGOR GARŠNEK (Ruja) — klavipillid
- MARGUS KAPPEL (Rock Hotel) — klavipillid
- VJATŠESLAV KOB-RIN (Ultima Thule) — kitarr

Arvestades rockiklubilaste teadmisi oleks võinud selgitada populaarseimate pillimehed ka instrumentide kaupa, kuid sedapuhku piirdusime siiski laialivalguva «parima instrumentalisti» kategooriaga. Üllataval kombel polegi lõpptulemus ainult kitarristide loetelu. Osatakse väärihinnata ka teiste meeste show'list aspektist vähem silmatorkavat mängu. Skeptikutele, keda antud järjestus ei rahulda, meenutame veel kord, et tegemist on siiski populaarseima

instrumentalisti väljaselgitamisega. Mitmed tehniliselt väga tugevad (kui isegi mitte parimad) mehed (näiteks Valeri Belinov) pole mahtunud esikümnesse. Rockipublik laias laastus pöörab siiski väga suurt rõhku sellele, mida (ja kui sageli) ta vahetult näinud kuulnud on.

Veel üks mõte: tundub, et «Radari» meeste tehniliste võimetega ollakse üsna päri, kuid «Ultima Thule» rohkem rocki-fiilsega ja emotsionaalselt haaravat muusikat hinnatakse kõrgemalt.

5. PARIM LAUL

1. Eri esitajad — «Ei ole üksi ükski maa»
2. ULTIMA THULE — «Kassitapp»
3. ROSTA AKNAD — «Kuu-lake»
4. SINGER VINGER — «Säng selg silm»
- 5—7. VANEMÕDE — «Elu armastan sind»
- G.G.G. — «Valgus»
- SINGER VINGER — «Kalkar»
8. SINGER VINGER — «Raha»
9. SEITSMES MEEL — «Salaja»
- 10—11. J.M.K.E. — «Tere Perestroika»
- ULTIMA THULE — «Tung ja torm»

Selgus, et häid laule on päris ohtralt, kuid... väga häid lugusid, mille väärtuste suhtes paljude vastajate arvamusel kattunud oleksid, polnudki palju. Vast ehk ainult üks — Alo Matiiseni ja Jüri Leesmenti vahepealse fosforiidiuumi aegu kõmuliselt populaarseks saanud, suurt tunnustust ja väljaspool Eestitki preemiaid ning kiidusõnu korjanud «Ei ole üksi ükski maa», mis kogus rockiklubilastelt peaaegu sama palju punkte, kui kogu ülejäänud esikümme kokku. Populaarseimate ansambelite laulud on ka publiku hulgas enam soositud ja vastupidi. Täiesti loomulik. Nii kuulusid peaaegu pooled nimetatud 57 laulust viiele grupile: «Ultima Thule» (tervelt 8), «Singer Vinger», «Seitsmes Meel», «Rosta Aknad» ja «G.G.G.».

Oli ka ootamatusi. Näiteks raadio kaudu nii populaarseks kuulutatud «Mahavoki» laul «Mägede hääli» figureeris ainult ühel küsitlusel.

Järgmiseks küsitluseks loodame veelgi rohkem ja veelgi paremaid laule nii tuntud kui ka vähem tuntud gruppidele.

6. PARIM KAUAMÄNGIV PLAAT.

Meie koduvabariigi levimuusikaga ilmunud heliplaate aastanumbri 1987 polnud sugugi palju. Küsitluse läbiviimise ajal oli müügileidude jõudmata näiteks «Ruja» plaat

«Kivi veereb», mis aasta ainsa rockiplaadina oleks kindlasti mõjutanud pingerea paremusjärjestust. Näiteks olid mitmed vastanutest kirjutatud «Radari» «Põhjarannikut» esimeseks pannes, et nad teevad seda otsekui sunnitud, lihtsalt parema ja meeldivama puudumisel.

1. RADAR — «Põhjarannik»
2. KUKERPILLID —
3. EESTI POP 8. (Kantri)
4. VITAMIIN —
5. KARAVAN —
7. PARIM VIDEO.

1. KULDNE TRIO — «Kes ei tööta, see ei söö»
2. SINGER VINGER — «Kalkar»
3. SINGER VINGER — «Mina pean sambat tantsida saama»
4. ULTIMA THULE — «Kassitapp»
5. VITAMIIN — «Must lagi on meie toal»
6. VANEMÕDE — «Elu armastan sind»
7. Erinevad esitajad — «Ei ole üksi ükski maa»
- 8—10. KULDNE TRIO — «Elav laip»
- ROCK HOTEL — «Hotellid»
- G.G.G. — «Mosaiik»

Vaadates esikolmikut, jääb mulje, et publiku eelistus kuulub humoorikale, tugevalt sotsiaalse alatooniga muusikalisele pildireale. Maintud 27-st videost (muuvist) kuulusid peaaegu pooled kolmele grupile: «Ultima Thule», «Kuldne Trio», «Singer Vinger».

8. PARIM LAVASHOW.

Kogu maailmas on rockmuusika kontserdid aasta-aastalt muutunud üha pilku-paeluvamaks ja tänu videobuumile ka üha fantaasiarikamaks. Vaatamata kitsendustele, mille meie ansambelite ette seavad majanduslikud piirangud, on just viimastel aastatel ka koduvabariigi gruppide kontserdid silmale rohkem pakkuma hakanud. Siiski on mahajäämus näiteks üleliidulise tasemest juba piisavalt suur. Kuidas hindasid aga rockiklubilased seda, mida nad kontsertidel nägid?

1. ROSTA AKNAD
 2. G.G.G.
 3. VANEMÕDE
 4. SINGER VINGER
 5. ULTIMA THULE
 6. KULDNE TRIO
 7. T-KLAAS
 8. MODERN FOX
 9. KOLUMBUS KRIS
- Ühtekokku oli mainitud vaid 17 ansamblit. Ju siis on ülejäänud gruppidele veel ruumi pingutamiseks selles suunas.

9. AASTA PÕNEVAIM ROCKISÜNDMUS EESTIS.

1. HEVISUVI
2. TARTU MUUSIKAPÄEVAD (LEVIPÄEVAD)
3. SÜGISROCK

Veel olid ära mainitud «Levireportaaž», «Levimaraton» (Vanalinnal päevade raames), «Saaremaa rockfestival», «Mahavoki» ja «Ultima Thule» ühiskontsert Linnahallis (kus «Ultima Thule» esimest korda astus suure publiku ette) ja punkfestival «Jaanika-Paanika '87».

Mainimata olid jäänud suurematest üritustest näiteks Harku kantripäevad, «Elva rock» ja «Tartu sügis».

Ehkki Tartu Muusikapäevad (varem «Levipäevad») on prestiižikas ja sel aastal juba kümme aastaseks saava traditsiooniga veteran-rockisündmus Eestis, on ometigi mõnevõrra üllatav, et see loomingu-laboratooriumina toimiv ja laiale publikule vahetuks kaasaalamiseks praktiliselt kättesaamatu üritus suutis peavõrdsele konkureerida kõigile valla ja eelmisel aastal eriti uuduspõneva «Hevisuvega».

10. SUURIM LOOTUS AASTAKS 1988 (EESTI ROCKIS).

Ansamblist loodeti kõige enam ULTIMA THULE kordaminekuid. Väga palju usutakse ja loodetakse ka ROSTA AKENDE kordaminekuid ja üllatusti sellelt grupilt. Veel olid ootused seotud järgmiste gruppidega: HADES, J.M.K.E., PANTOGRAATOR, PAAN, VITAMIIN, KOLUMBUS KRIS, REFLEKS, VANEMÕDE. Loomulikult oodatakse ka noorte

ansambelite mängutaseme tõusu.

Üks suur ja lausa karjiv lootus oli seotud sellega, et ka mõni tõeliselt nimekas rockbänd raja tagant Tallinna esinema tuleks. Rockiklubi aktiiv käis detsembri keskpaiku Leningradis inglise ansambli «Wishbone Ash» kontserdil. Sellest hoolimata, et grupp juba aastaid ei kuulu enam tippude hulka, oli nähtu-kuuldu vahe võrreldes kohalike tippansamblitega suur. Vahetud kontaktid ja võrdlusmoment kohapeal aitaks kindlasti ka siinsele rockielule teravistavaid sõbralikke müke anda.

Täiesti õigustatud on ootus (või lausa kategooriline nõudmine), et Eesti ansamblitelt oleks rohkem plaate, et firma «Meloodia» Tallinna osakonnal oleks enam iseseisvust, et helisalvestusstudiod suudaksid rohkem ansambleid teenendada, et Eestisse tuleks vähemalt üks korralik võimendus (siinkohal on mõeldud arvatavasti sellist (heli-)võimenduskomplekti, mis suudaks ka vabaõhukontsertidel piisavalt head ja tugevat häälet teha), et ansamblitel oleks üldse rohkem paremat aparatuuri ja tehnikat.

Ehkki üht-teist lohutavat on juba silmapiiril (Filharmoonia pidi saama 20 kW võimenduskomplekti), on olukord tõepoolest vilets ja (kahjuks) erilist arengupetkiivi vähemalt lähemal ajal pole. Aga lootkem ikkagi...

Veel oodatakse vähemalt kolm korda paremat «Hevisuve»! Peab veel lisama, et «Hevisuvelt '88» oodatakse päris palju enam, kui näiteks Tartu Muusikapäevadelt.

Peale eelpoolnimetatud suurte lootuste avaldati igatsust, et «Propeller» jälle kokku tuleks; nõuti, et folklooril ja isetegevusel oleks rohkem ruumi; «G.G.G.» ja «Vanemõde» vastas nõudsid gruppide laialiminekut. Head ja huvitavat loodeti Sven Grünbergilt ja Margo Kölarilt.

Veel tuntakse puudust peerioolilise (iganädalase) rockmuusikasaate Eesti TV-s, kuid siinkohal teritage tähelepanu, sest meil oli küsitluses ka üks päris spetsiaalne küsimus, mis pidi valgust tooma noorte suhtumisse televisioonis pakutavatesse rockmuusika saadetes.

11. KÕIGE HUVITAVAM MUUSIKASAAD EESTI TV-S.

Üks levinumaid arvamus oli, et puudub üldse muusikasaade (rockmuusika saade) kui selline («Neid nagu polegi», «...on meil neid?», «Valik minimaalne»). Kõige eelistatum pakutavast tundus siiski olevat «LEVIKAAMERA», ehkki kurdeti ka seda, et saade jääb hõredaks. Paaril korral avaldati isegi arvamust, et «Levikaamera» on muusikasaadetest halvima.

Väga oluliseks infoallikaks on aga pühapäevane «PÄRÄSTLÖUNA» saade, mis pole küll muusikasaade, kuid seal pakutav vähene tundub küsitluse arvates olevat ometi noortepärase ja tõhusam («Parimat kaupha ehk «Pärastlõunast»).

Soojade sõnadega on ära mainitud veel Tartu Muusikapäevi tutvustavaid saateid, muuvikonkursi «Muuvi '87» («Seda oli liialt vähe»), «Kaalukeelte» saateid, «Kaks takti ette», lastesaadet «Laulumaias», konkreetseid saateid «Noortemuusika. Sven Grünbergi variant», «Viulivõng», saadet «Ultima Thulest».

Eelpooltoodud nimetuste põhjal võib isegi tunduda, et noortemuusika saadetest nagu nappust poleks, kuid ometi oli nurinat rohkem, kui kiitust ja kõlama võiks jätta sõnad ühest ankeedist: «Võiks olla, mille vahel valida».

